

החברותא

בס"ד ה' תמוז ערש"ק פר' חקת תשנ"ז

החברותא בטאון פנימי לחברים גליון מס 51

זכר החברותא

ליום הילולת הרה"ק ר' נחמן מהורדנקע זיע"א
שיח' השבוע ומנ"כ בטבריה עיה"ק נביא משר
מפורסם שהיה מספר.

לאדון רב חסד, היה, עבד מסור ונאמן ומרוב
אהבתו החליט לשחררו, נתן לו מתנות יקרות,
כסף רב, שטר שחרור, ולקחו לספינה שתקחו
לביתו. העבד עלה על הספינה שמח וטוב לב,
ובדרך הים פרצה סערה גדולה והאניה עם כל
נוסעיה ירדה למצולות ים ולא נשאר כי אם
מיודעינו העבד שמצא קרש להנצל בו ולא
נשאר לו מאומה מכל מה שרבו נתן לו ובקושי
רב הגיע לחוף מבטחים.

בעומדו על החוף נשא עיניו ולא ראה מאומה
ולבו נפל בקרבו לאן יפנה ולאן ילך, לפתע
ראה מרחוק בני אדם, וכאשר סימן להם בידיו
על מקום המצאו, איך שראהו, פנו אליו
והתייחסו אליו בכבוד והכריזו "יחי מלכנו",
הלבישוו בבגדי כבוד, ולקחו לעירם
והמליכוהו למלך, והיה תוהה ומשתומם על
הקורות אותו האם זה בהקיץ או בחלום, ברבות
הימים מצא איש נאמן כלבבו וחקרו על פשרו
של כל הדבר המופלא הזה, הסביר לו שכך הוא
מנהגם מידי שנה, לוקחים אדם שבאותו יום
הגיע לחוף שאתה נמצאת, וממליכים אתו
למלך, ואחרי שנה לוקחים אותו לאי בודד ללא
מזון ומים וללא שום קרוב וגואל, וללא
אפשרות לעזוב את האי.

העבד שהיה איש חרוץ ופקח, במשך השנה
שמלך, בנה לעצמו באותו אי ארמון והכין לו
כסף ומזון וספינות שיעמדו לרשותו לאחר
שתסתיים שנת מלכותו וע"י כך לא יאבד.

והנמשל: אדון רב החסד, הוא אדון העולמים.
משברי הים הם משברי הלידה, שנת המלוכה,
הם ימי חייו של האדם, וצריך לדעת ולזכור כי
לא לעולם חוסן, המלוכה מסתיימת והאדם,
אשר עיניו בראשו, צידה לדרך צריך להכין.

כאשר האדם מחפש הדרך לאמונה זקוק הוא
לעצות, אבל האמת שכמו שמצוות
מעשיות ניתנו לבחירת האדם לקיימן כמו כן
במצות האמונה והבטחון בהשי"ת. מאחר שגם היא
מצות התורה נתונה הבחירה ביד האדם לקיימה,
וכאשר האדם רוצה באמת ובתמים להאמין בה'
ולבטוח בו ממציא השי"ת האמונה בלבו ואין הוא
זקוק לראיות ומופתים כי האדם אינו צריך אלא
לרצות להאמין ואז נכנסת האמונה בלבו ויכול
לקיים מצוה זו ככל המצוות. (ספר החסידות - בלז - עמ' יט)

יש לאדם להתרחק מכל רגש של שנאה ואף
משנאת רשעים. כי השנאה בעצמה פוגמת
ומשאירה רושם רע בלב... כללא דמילחא מי שעובד
ה' עד"ז אוהב לכולם ומעלה את הכל השייכים
בערכו, ובהיפך מי ששונא אפילו לרשעים ממילא
משמע (שחושב) כי בצדקתו ובחזקתו (הגיע לכך)
ויגבה לבו והוא צדיק בעיניו ולא ה' פעל כל זאת...
ומאמר משנאיך ה' אשנא (תהלים קלט) הוא לשונאי
שמו יתברך שהם המינים והאפיקורסים אבל לא
לשום בעל תאוה ועובר לתאבון... (פרי עץ שופטים)

אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד
מלבדו (דברים ד') כלומר הכרה זו שהכל
בטל ממש והכל כאין גמור כמו קודם הבריאה, ואין
דבר חוץ מכבוד השי"ת זהו לא נודע לשום אדם רק
"אתה הראת", ולכן נאמר בלשון הזה, לפי שאין
בכח שכל אדם להשיגו מעצמו כי בכח הטבע כפי
אשר משיגים השרים של מעלה (שמאמינים
שהשי"ת ברא את העולם והמציאו מאין) אמנם -
היש נחשב לדבר בפני עצמו. אך השי"ת הראה זה
לישראל וגילה להם האחדות האמיתית שאין עוד
מלבדו. (תורת כהן - ואתחנן)

עיקר בריאת העולם היה למען בריאת האדם
אשר בו נראה כח השי"ת וגדולתו. כי
בהאדם נתחברו גוף ונפש יחד שבאמת הם שני
הפכים ואין יוכלו להתחבר אם לא כי יד ה' עשתה
זאת!! אשר הוא אחד ומאחד את כל ההפכים.

המשך המכתב מגליון שעבר

להרס התפקיד המיוחד שהוא מיועד למלא בעם ישראל ותפגע בטוהר בית יעקב. אבל, כשבסוף היא לכדה אותו לבד בבית, כל מאמציו לא הועילו. רק הופעת דמות אביו, ממש ברגע האחרון, אפשרה לו להשתחרר מכבליה, אם רק לרגע (רש"י על בראשית ל"ט, י"א). בגלל בחירתו בכוח הבולם השני - כוח הפחד - שהתגבר על הנטיה הראשונית של תאוה ואפשר לו לברוח, הוא מכונה "יוסף הצדיק".

כך אנו רואים כי, על-ידי האינסטינקט היסודי לתאוה, שאתו יוסף לא היה יכול להתמודד, ה' נתגלה ליוסף דרך הגורם המציל שהוא הביא לו.

הרגעים של חוסר ישע שאדם עובר, כשאינם שוברים את רוחו, מעמידים אותו מול ריקנותו הבסיסית. ממקור כזה חי אדם עם בוראו בכל נשימה ונשימה, כמו שאמר דוד המלך "כל הנשמה תהלל י-ה" (תהלים ק"נ, ו). אדם חייב קודם לעבור הרבה קשיים וסבל. זה היה המשמעות והמטרה של הנסיונות הרבים והיסורים הקשים שאפיינו את חיי מנהיגי עם ישראל. כל פרק בספר תהלים של דוד המלך נבע מסבל עמוק שהוא עבר בעמדו נגד המחשבה האינסטינקטיבית הראשונית, ובהכנעו למחשבה הבולמת השניה. ככל שהסבל משך אותו להכיר בתחושה הראשונית, כך גברה תלותו ברחמי הבורא, שיביא לו את הגורם שיבולם אותו. כך, הוא דבק בבוראו כילד הדבק באמו. ה' היה אתו "כגמול עלי אמו" (תהלים קל"א, ב').

היהודי בוחר להאמין, כי הכל מאת השי"ת משל, לאדם שנקש בדלת הבית, ברגע שגנב עמד לפרוץ אליו, שהאדם הזה, נשלח על-ידי ה', כי זאת הדרך היחידה לעזור לגנב להתגבר על נטיתו הבלתי ניתנת לשליטה. על-ידי פחדו של הגנב מפני הזר, שלא ידע מאומה על המתרחש בתוך הבית, הוא שליח ה' לעזור, על נטית הגנב לגנוב. כך, היהודי, דרך אמונתו ברוחניות המחשבה השניה, הבולמת, או האירוע הבולם, מתחבר עם האין-סוף ומאפשר לו לעזור לו להתגבר על הנטיות שאין בכוחו להשתלט עליהן, וכך הוא ממליך את ה' על עולם הטבע. דוד המלך נאבק עם טבעו במשך שנים רבות, וחשב שפיתח שיטה לבלום את הנטיה הראשונית, וביקש את ה': "בחנני ה' ונסני" (תהלים כ"ו, ב'). כדי לתקן את המושג הגאוויתי - שטוהרו ורמתו הרוחנית הגבוהה עקרו את טבעו החוטא, - ה' השאיר אותו לבד, בלי המחשבה השניה, הבולמת, ובהתמודדות עם הטבע, נכשל. (שמואל ב, י"א, ד'). כך, אנו רואים שטוהר האדם בא מן ההגבלות שה' שם על יצרו הרע, שלא ניתן לשינוי, באותה מידה שתפוח לא יכול להיהפך ללימון. גאולת דוד המלך היתה בהודאתו שגשה בקריאתו היהירה לה', כאשר על המעשה עצמו הוא לא נענש, כי בהעדר כוח בולם לא היתה לו ברירה והוא נאלץ ליפול. הוא הצהיר "חטאתי לה'" (רש"י על שמואל ב, י"ב, י"ג).

יוסף, בנו של יעקב, כאשר עמד בראש בית פוטיפר, התנסה באופן תדיר על-ידי אשת פוטיפר. הוא ידע היטב כי הכנעותו תגרום

"אנכי עפר ואפר" (בראשית י"ח, כ"ז).
משה רבנו אמר על עצמו ועל אהרון אחיו:
"ונחנו מה" (שמות ט"ז, ז'). דוד המלך לא
אמר שהוא טהור וקדוש, אלא: "ואנכי
תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עס"
(תהלים כ"ב, ז') (ראה מסכת חולין פ"ט,
א').

כדי לחיות חיי אמת, על האדם להאבק
בגאוותו בכל רגע של הצלחה;
ובכשלונותיו, נגד דכאון וחוסר ישע. כמו
שטיהור מים מעלה את הכלוך מעל פני
המים, כך גם טיהור האדם. כשהוא נעשה
ביסודיות, הוא חייב להיות קשור בקשיים
רבים בעמידה מול נטיותיו הגשמיות
השפלות, העולות מעל פני השטח בזמן
כזה.

ההבדל המהותי בין הדת היהודית לזה של
דתות אחרות מתגלה בגישות השונות כלפי
גרים. בעוד שדתות אחרות מחפשות גרים,
ומסנוורות את האדם על-ידי הדרמה
וההדר שבתפילותיהן, ועל-ידי
הבטחותיהן לישועה קלה. היהדות
בחיפפתה את המאבקים הפנימיים
הקשים והרדיפות בידי אחרים, דוחה
גרים. אנו קוראים במגילת רות כיצד
נעמי ניסתה לשכנע את רות המואביה,
כלתה הלא-יהודיה, לחזור לעמה אחרי
מות בעלה, והסבירה לה את הקשיים
הכרוכים בשמירת הדת היהודית. רק
אחרי שרות היתה מודעת לגמרי לקשיים
אלו ואחרי שהיא התעקשה להצטרף לעם
היהודי, הפסיקה נעמי לדחותה.

לעומת הרמה הרוחנית של "פה אל פה
אדבר בו" (במדבר י"ב, ח') של משה רבינו
עומד השפל של עולם הטבע שבו כוחות
הטומאה בולעים את האדם החלש,

הרבה עמים אדירים ועשירים, בעלי
תרבויות מפותחות, כמו האשורים,
הפרסים, היוונים והרומאים, נעלמו
לגמרי מעל פני הארץ כי שאיפותיהם
והישיגיהם צמחו מסיפוק רגעי של
התחושות הטבעיות הראשונות, שמטרתן
היתה הערצה עצמית. לעומת עמים אלה,
רק העם היהודי, שבעבר היה רוב הזמן
מפוזר בין עמים שניסו להשמידו באמתלה
זו או אחרת, נשאר אותו עם, המאמין
באותו ה' ובאותה תורה שאיחדה אותם
כעם לפני אלפי שנים. וזה מפני שהם, כמו
מנהיגיהם שבזכותם הם שורדים, עומדים
נגד המחשבה הראשונית, שעליה נאמר
"רבות מחשבות בלב איש" (משלי י"ט,
כ"א), ובוחרים במחשבה השניה, שעליה
נאמר "ועצת ה' היא תקום" (שם). בבחרו
במחשבה השניה הבולמת, דוד המלך
הגשים את הנצח, כמו שכתוב "דוד מלך
ישראל חי וקיים" (מסכת ראש השנה
כ"ה, ב'). גם העם היהודי, הנאבק בכל
הדורות למען העדפת המחשבה השניה על
התחושה הראשונית, מגשים את נצחיות
הבורא שמתגלה על-ידי המחשבה השניה,
ובכך טמונה נצחיותו של עם ישראל.
אפילו בשיא כוחו ותפארתו, דוד המלך
ייחס את גדולתו לה': "לך ה' הגדולה
והגבורה והתפארת... והעושר והכבוד
מלפניך ואתה מושל בכל" (דברי הימים
א', י"א-י"ב).

אבות העם היהודי, המייצגים את יסודו,
לא מתוארים לנו כאנשים גדולים שעשו
נסים. גדולתם נובעת מהכרתם בחוסר
ערכם ובשפילותם, דרכם גילו כי קיומם
תלוי בבורא. אברהם, שהביא את העולם
להכרה בקיומו של ה', אמר על עצמו:

בערמומיות אכזרית, ועל כך אמרו המלאכים: "מה אנוש כי תזכרנו" (תהלים ח' ה'). אבל, הריקנות של האדם גורמת לו אי-מודעות לכבלי הדמיון, שלתוכו הוא הובל על-ידי העונג. הרגעי של החושים, הטומאה. ביטויים של אלוקות וטהרה מבבלים וכובשים את החלל הרוחני בנפש היהודית, מתעוותים והופכים להרגשה גשמית המכבה את הקדושה. כמו העולם הפלילי המגיש לקרבנות פוטנציאליים עושר ופאר אבל משליכו ברגע שנוצלו משאביו, כך מי שמגיש ליהודי דת אחרת, מתוך כל גישה שהיא, עושה זאת מסיבות אנוכיות, והוא זונח אותו באכזריות רבה כשתועלתו פגה. האכזריות הגלויה והמחפירה שבה התייחסו דתות אחרות ליהודים בכל הדורות, ושעליה לא נאמרה מילה של חרטה, משקפת בברור את הנמצא מאחורי הקסם והחסד שדרכם הם מנסים למשוך את היהודי לדתם. כל אדם שיש בו ניצוץ של אנושיות וחוש צדק בלבו מוכרח לגנות את הנסיונות האכזריים והמחפירים של יחידים או של קבוצה לנצל את החלל הרוחני של היהודים, שנגרם על-ידי גלות

ונדודים במשך יותר מאלפיים שנה, בין עמים שלעתיים קרובות דיכאו אותם וחשפו בפניהם תרבויות ודתות זרות. לשתוק זה להתעלם מן הגזל הרוחני של קבוצות אלו, שבשם דתם מצדיקות את הדחף הטבעי לכבוש ולגרום לאדם ולמשפחתו צער עמוק וסבל רב.

אין בין שוחרי האמת מי שיכול להכחיש את הטהרה והאמת שבדת ישראל או את גדולתו של משה רבנו, אותו קרא ה': "עבדי משה" (במדבר י"ב, ז'). למרות שיש הרבה דגים בים, העולם לא יכול להכחיש את העדינות של העם היהודי ואת תרומותיו החיוניות לעולם בתחומי הרוח והמחשבה.

זה טבעי שכל אומה וכל קבוצה מרכזת את מאמציה בשיפור מצב אנשיה. אמנם, יש כאלה שלא מעוניינות בשיפור, ופורחות במאמציהן לעקור אחרים, שלא הרעו להם, מדרך האמונה והתרבות שנסללה על-ידי אבותיהם ונביאיהם לפני אלפי שנים.

המשד אי"ה בגליון הבא

שהשמחה במעונם

- הר"ר אמנון כוודר ומשפ' ומשפ' להולדת הבן
- הר"ר שמחה לייב שלומייק ומשפ' להולדת הנכדה
- הר"ר בן ציון קלר ומשפ' להכנס בנו לעול המצוות
- הר"ר ישראל מאיר סגל ומשפ' לאירוסי הבת
- הר"ר גדליה סגל ומשפ' לאירוסי הנכדה

יול ע"י
מערכת החברותא
עדיני 3
טל: 02-5829688
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

אפשר לקבל את גליון החברותא במקומות כדלהלן: **ביהכ"ס "אמונת ישראל"** רח' חפץ חיים 34, בבית הרב רח' יוסף הנשיא, 5 **רמות**: בביהכ"ס ברח' רובין 18 **בית צפפה**: אצל הר"ר אברהם הררי כל המעוניין לקבל את הגליון בביתו ישלח למערכת, פרטים אישים בעירוף דמי משלוח בסך 40 ש"ח לשנה